

Teksten uit de Laaldienst van 5 februari 2017

Ineke zei het al bij de Inleiding: Bij de andere 'werken van Barmhartigheid' die tot nu toe aan de orde geweest zijn, was er altijd ook een meer symbolische benadering mogelijk: iemand/iets bedekken met de mantel der liefde; niet alleen gevoed worden met brood, maar ook door geestelijk voedsel etc...

Bij het bezoeken van de zieken gaat het heel concreet om : de mens naast het bed die er wil zijn voor de mens in het bed. A ligt natuurlijk niet elke zieke in bed!!

Vroeg of laat worden we er allemaal mee geconfronteerd.

Al kunnen sommige mensen het lang volhouden om er lett of figuurlijk voor op de loop te blijven.

Er is geen ontkomen aan: het kan je zelf overkomen dat je te horen krijgt dat je ongeneeslijk ziek bent; een van je ouders of een ander zeer nabij medemens wordt opgenomen in het ziekenhuis, iemand met een chronische aandoening die daar mee moet 'dealen' en zo voort...

Dat we hen opzoeken lijkt heel vanzelfsprekend.

Maar langsgaan bij iemand die over zes weken weer prima uit de voeten kan na een sportblessure voelt heel anders dan iemand bezoeken die na een hersenbloeding nooit meer dezelfde zal zijn.

En het maakt nogal een verschil of je iemand opzoekt die zijn ziekte tot middelpunt van zijn leven heeft gemaakt, of dat je met een mens te maken hebt die een ziekte heeft en daarmee zo goed mogelijk leeft.

En daarbij komt dat we ons ook zelf moeten zien te verhouden tot dat wat de confrontatie met ziek zijn bij onszelf oproept, tot onze eigen gevoelens.... We vinden het een dicht op de huid komend en complex werk van barmhartigheid

En dat leidde tot intensieve gesprekken. Ook een bepaalde mate van verlegenheid met dit onderwerp. Wat bij de een meer speelt dan bij de ander ...

Er zijn allerlei gevoelens die een rol kunnen spelen

De angst om afhankelijk te zijn/worden, maar ook om een ander van ons afhankelijk te maken, of het gevoel te geven dat dit zo is.

De term gelijkwaardigheid is nogal eens gevallen: wij willen een ander niet van ons afhankelijk maken. We zijn ons bewust van het risico van betuttelen, of om iemand ongevraagd dingen uit handen te nemen.

Ziek zijn is geen populaire status van zijn. We leven in een tijd waarin alles 'maakbaar' lijkt; waar ook op het gebied van ziekte en gezond worden soms de indruk gewekt wordt dat de medische wetenschap overal een antwoord op heeft, of moet hebben.

De mentaliteit die er bij komt in deze tijd is dat mensen vinden dat ze overal recht op hebben; men vraagt en wij draaien.

Er worden hoge eisen gesteld. Aan zowel de zieke als de mensen erom heen. Hoe ver ga je? Waar ligt de grens van wat een mens kan verdragen.... En vanuit het perspectief van degene die de zieken bezoeken: Is er een grens aan je medemenselijkheid, aan je empathie en barmhartigheid? Er wordt veel van alle betrokkenen gevraagd. Een daad van Barmhartigheid is ook je grenzen daar in aangeven, vinden wij.

Er zijn mensen die het heel moeilijk vinden om het met mensen uit te houden. Die liever iets willen doen dan machteloos toe moeten kijken.

Veel mensen en ook wij als voorbereiders vinden het heel moeilijk om hulp te moeten vragen (wie niet??)

Zelfredzaamheid is tegenwoordig een groot goed. Wat ook door de politiek gestimuleerd wordt. Als je ziek bent, ben je een kostenpost. Zo wordt het benaderd. En of je dan de zorg krijgt die jij nodig hebt en die bij jou past??? Dat is vaak ernstig de vraag. En daar komt bij dat er steeds vaker vanuit wordt gegaan dat mantelzorgers en vrijwilligers het wel 'oplossen'. Daarmee komt die gelijkwaardigheid tussen jou en de ander wel erg in het gedrang. Het is een mooi streven, maar in werkelijkheid is het er gewoon niet altijd.

Als ik naar mijn ervaring als geestelijk verzorger in het ziekenhuis kijk, kun je er niet om heen dat er sprake is van een bepaalde mate van ongelijkheid: Ik ben degene die op bezoek komt.. een luisterend oor biedt. Ik bied iets aan, aan die ander die in alle kwetsbaarheid in een bed beland is. Wanneer lig jij in bed met totaal vreemde mensen om je heen? Dat doet iets met je...

En ineens vindt iedereen dan ook nog iets van je en vraagt de meest intieme dingen..." hebt u al ontlasting gehad vandaag??"

Ik denk dat het er vooral om gaat dat die ander zich gezien en gehoord voelt in wat haar of hem bezighoudt : de onzekerheid over wat er aan de hand is. Of een nieuwe zekerheid die je hele leven op zijn kop zet... Wat doet dat met die mens, met zijn omgeving? Hoe verhoudt je je daar toe?

Communicatie –echte communicatie- is voorwaarde, concludeerden wij. Wat heeft die ander nodig en wat (juist) van mij? Van jou?

Wat helpt er in zo'n ontregelende situatie?

En zoals ik al zei: wat doet het met degene die op bezoek komt? Wat doet het met jou om die ander zo te zien? Dat komt ook binnen en heeft effect op degene die ziek is.

Voor mij werkt het zo dat ik mijn eigen dingen moet parkeren, al zijn ze nooit helemaal weg. En natuurlijk breng ik mezelf met mijn levenservaringen mee in het gesprek.

Soms kan het juist helpen om daar iets van te delen.

Maar ik ben er terughoudend in. Het gaat om die ander

In elk geval geeft het gesprek, contact, mijzelf ook iets. Het geeft me energie. Als je merkt dat het klikt en dat het die ander helpt om eens even te spuien, of zich begrepen/gehoord voelt.

En soms werkt het door alleen maar stil te zijn/ er te zijn: presentie noemen we dat met een mooi woord.

Er is natuurlijk een verschil in een bezoek aan iemand die je kent of als je het beroepshalve doet... Al blijft voor mij belangrijk dat die ander met haar wens en zijn behoefte de norm is voor het gesprek!

Zo zijn we vooral bezig (geweest) met de ervaringen. De vragen die het stelt aan ons zijn. In het kader van deze vieringen vroegen we ons natuurlijk ook af: Hoe zit het met het bezoeken van zieken in de Bijbel? En hoe of wanneer komt God ter sprake of in beeld?

In het kader van deze serie is er de bekende tekst uit Mt 25 over het bezoeken van zieken waarvan Jezus zegt : waar u dit aan een van deze minsten hebt gedaan, hebt u dat aan mij gedaan. Kort door de bocht gezegd: Daar werden wij niet helemaal blij van: hoe zo de minsten...? Wij pleiten voor zo goot mogelijke gelijkwaardigheid van mensen; ook in tijden van ziek zijn. We hebben uitvoerig gepraat over medelijden en mededogen naar aanleiding van een boekje van Henri Nouwen. Ria zal daar aan het eind van de dienst iets van met ons delen...

Als het gaat over Jezus en zijn omgang met zieken, gaat het eigenlijk altijd over genezingsverhalen. Wat overigens wel vaak een uiting is van die ander zien zoals hij/zij is. Dat spreekt ons wel aan zoals u begrijpt...

Zo kwamen we uiteindelijk bij dat stukje uit het boek Job.

Een boek waar veel meer over te zeggen valt. Ik heb dat ooit in 2005 in een Laatdienst gedaan... Wij beperken ons nu zeer in hoe we (het boek) Job hierbij betrekken !!

Wij dreigden een beetje vast te lopen in onze zoektocht naar hoe gaan wij zelf om met dit thema? Wat zou ik willen/nodig hebben als ik de zieke ben en als ik degene ben die op bezoek komt..

En toen kwamen we uit bij die paar verzen in Job 2. Voor ons staat daar eigenlijk alles in:

De vrienden van Job hoorden wat hem was overkomen. Ze besloten hem op te zoeken om hun medeleven te tonen en hem te troosten.

Dat lijkt ons een belangrijk goed. Al is de vraag wat je onder troosten verstaat. Dat kan ook makkelijk dichtsmeren van iets worden of 'goedkope troost' Communicatie is weer voorwaarde: wat heeft diegene nodig? Wat geeft haar steun?

De tekst vervolgt met dat ze hem niet herkenden, zo beroerd was hij er aan toe. Ze barsten uit in geweeklaag.. Ja dat is niet altijd te voorkomen- dat je zelf door emoties wordt overmand. Maar het doet ook iets met degene die ziek is. Voorhaar /hem kan jouw verdriet soms wel zwaar en belastend zijn. Soms is het ook het enige wat nodig/mogelijk is.. Samen verdriet hebben!

De tekst vervolgt dat de vrienden zeven dagen en zeven nachten naast Job op de grond bleven zitten zonder iets te zeggen.

En ja, soms is dat echt het enige wat je kan doen.. het met de ander uithouden. En tegelijk is dat onnoemelijk veel. Op deze manier bij mensen zijn roept vaak de vraag op of dat niet erg zwaar en uitputtend is. Ik zou zeggen het is intensief, maar het geeft ook energie. Juist doordat je zo bezig bent met wat wezenlijk is voor ons mens zijn. Datgene waar het echt op aankomt .

En daar is ook God.

Toegift

Nouwen: ...Wat voor vreugde brengt solidariteit met de armen, de zieken en de stervenden? Wat voor vreugde brengt het mededogen?...

De vreugde die het mededogen kan geven, is een van de best bewaarde geheimen van het mensdom. Het is een geheim dat slechts heel enig mensen kennen, een geheim dat steeds opnieuw ontdekt moet worden.

...vreugde is de geheime gave van het mededogen. We vergeten het steeds weer, en trachten het elders te vinden. Maar telkens als we de moed hebben terug te keren naar de mensen die pijn lijden, vinden we daar iets van die vreugde die de wereld niet geven kan.

Slottekst:

Er is mededogen en medelijden. Mededogen -met de ander samenzijn in lijden- betekent zich verbonden weten met degene die verwond is.

Die verbondenheid vraagt, dat we ook zelf kwetsbaar durven zijn. Wie mee wil lijden, zegt: 'Ik ben je broer; je zus, ook ik ben kwetsbaar en sterfelijk, net als jij. Ik erger me niet aan je tranen, ik deins niet terug, omdat ik zie dat je pijn hebt.

De meest troostrijke momenten, zijn de momenten waar op iemand zei: 'Ik kan je pijn niet wegnemen, ik weet geen oplossing voor je probleem, maar ik beloof dat ik je niet in de steek zal laten, ik zal bij je blijven zolang ik dat kan doen.

Uit: Hier en Nu, leven in de geest door Henri Nouwen